

TER INFORMATIE

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Datum

1 december 2022

Kenmerk

DGA-PAV / 22567046

BHM: 22567163

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

BNC-fiche: Mededeling meststoffen

Parafenroute

[Redacted]
[Redacted] [Redacted] [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Aanleiding

Op 9 november 2022 heeft de Europese Commissie de mededeling "Waarborgen van de beschikbaarheid en betaalbaarheid van meststoffen" gepresenteerd. U hebt een eerste discussie hierover reeds gevoerd in de Landbouw- en Visserijraad van 21 november.

Deze nota informeert u over het interdepartementaal afgestemde kabinetsstandpunt over deze Mededeling Meststoffen via het bijgevoegde BNC-fiche. De Kamers zullen zoals gebruikelijk worden geïnformeerd over de kabinetspositie middels dit BNC-fiche. Op vrijdag 16 december zal deze als hamerstuk in de MR worden geagendeerd.

Advies

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de kabinetspositie het BNC-fiche.

Kernpunten

Toelichting

Het BNC fiche is conform de richtlijnen afgestemd binnen de BNC-commissie (dus met alle betrokken departementen op ambtelijk niveau), dit is het voorportaal van de CoCo. Voordat we het fiche naar de CoCo kunnen sturen, dient de verantwoordelijk minister akkoord te geven.

Aanleiding van Mededeling Meststoffen

- Door de hoge energieprijzen wordt de wereld momenteel geconfronteerd met een crisis op het gebied van minerale meststoffen. Overal ter wereld voelen landbouwers de acute gevolgen van de krapte op de meststoffenmarkt. De meststoffenindustrie gebruikt aardgas om ammoniak en andere stikstofproducten te maken. Als de gasprijzen te hoog zijn, wordt de productie verlaagd of stopgezet.

Ontvangen BPZ

- Landbouwers hebben problemen om meststoffen te betalen. Ten opzichte van 2020 betalen landbouwers drie tot vijf keer meer voor meststoffen. Daardoor kopen en gebruiken ze minder meststoffen, en kan de opbrengst en de kwaliteit van hun volgende oogsten in gevaar komen. Als in de EU minder voedsel wordt geproduceerd, kan dat nog nadeliger zijn voor de gestaag stijgende voedselprijzen. Dat veroorzaakt extra druk voor huishoudens en voor burgers met een laag inkomen.
- In de EU is de betaalbaarheid van voedsel een punt van zorg voor tal van burgers, maar in kwetsbare landen over de hele wereld is de beschikbaarheid een acuut probleem geworden.
- In de mededeling over meststoffen analyseert de Europese Commissie de gevolgen van de krapte op de meststoffenmarkt voor de voedselzekerheid en de voedselprijzen, en geeft ze een aantal maatregelen om die problemen aan te pakken.

Directe maatregelen voor Europa

- De door de Commissie opgestelde plannen bieden lidstaten de mogelijkheid om boeren en de meststoffenindustrie in de Europese Unie tijdens deze crisis direct te ondersteunen. De steun verloopt via het tijdelijke crisiskader voor staatssteun en de inzet van de landbouwcrisisreserve van 450 miljoen euro voor het begrotingsjaar 2023.
- Daarnaast adviseert de Commissie de lidstaten om de meststoffenindustrie prioriteit te geven, te ondersteunen door hun nationale noodplannen voor gaslevering en nationale steunregelingen in te vullen met middelen die gegeneerd worden uit de solidariteitsbijdrage van energiebedrijven.
- Ook wil de Europese Commissie de import tarieven voor stikstofhoudende meststoffen uit derde landen (zoals Oman, Turkmenistan en Qatar) schrappen.

Maatregelen op midden/lange termijn voor Europa

- Daarnaast worden er een aantal maatregelen voorgesteld die op de midden-lange termijn effect zullen hebben en tot doel hebben om minder, efficiënter en duurzamer gebruik van meststoffen te stimuleren via precisielandbouw, gebruik van organische meststoffen en vlinderbloemigen, waardoor er ook in de toekomst minder milieuschade optreedt.
- De Commissie staat open voor aanpassingen aan de Nationale Strategische Plannen (NSP) om deze maatregelen te stimuleren. Verder wil de Commissie meer zicht op de EU-markt voor meststoffen verkrijgen door het opzetten van een deskundigengroep.
- Voorts kondigt de Commissie een actieplan voor geïntegreerd nutriëntenbeheer aan in eerste kwartaal van 2023 dat gericht is op het efficiënter gebruik van nutriënten te bevorderen. Hierin wordt ook gekeken naar efficiënte recycling en gebruik van nutriënten uit organische reststromen, zoals dierlijke mest, digestaat, slib en andere organische reststromen. Er wordt aangegeven dat de Commissie in het actieplan voor geïntegreerd nutriëntenbeheer ook verdere stappen zal beoordelen om een breder gebruik van teruggewonnen nutriënten uit dierlijke mest (RENURE) mogelijk te maken.

- Ook wil men de meststoffensector steunen in de transitie naar groene fossiel-vrije kunstmestproductie. Voor de opschaling van de hernieuwbare waterstofeconomie van de EU zal een nieuwe Europese waterstofbank worden opgericht, die 3 miljard euro zal investeren in het opstarten van een waterstofmarkt in de EU. De Commissie kondigt aan binnenkort in het kader van Richtlijn (EU) 2018/2001 twee gedelegeerde handelingen met een regelgevingskader voor hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong bekend zal maken.

Gevolgen Wereldwijd

- De Commissie besteedt in de mededeling veel aandacht aan de vraag hoe Europa ervoor kan zorgen dat meststoffen in de wereld beschikbaar blijven. Hiervoor zijn de volgende stappen uitgerold.
- Door de samenwerking tussen lidstaten en Europese financiële instellingen op de vier onderdelen van de reactie op wereldwijde voedselonzekeerheid: solidariteit, productie, handel en multilateralisme.
- Door de capaciteit van de Solidarity Lanes tussen EU-Oekraïne te vergroten met lidstaten, Oekraïne, Moldavië en andere relevante landen.
- Door het stimuleren van duurzame landbouw praktijken en alternatieve meststoffen, op basis van organische reststoffen en het duurzaam beheer van bodemvruchtbaarheid onder meer via de Global Fertilizer Challenge.
- De wereldwijde markttransparantie in meststoffen te verbeteren door bij te dragen aan internationale initiatieven op het gebied van meststoffen, in het bijzonder Agrarisch Markt Informatie Systeem (AMIS) van de G20.
- Verschaffen van ondersteuning via het IMF Armoedebestrijding en Groeitrustfonds, de samenwerking te versterken met onafhankelijke financiële instellingen. En innovatieve en duurzame investeringen de betalingsbalans-behoefte aan te pakken. Verder blijven samenwerken met de lidstaten om ervoor te zorgen dat de wereldhandel in agrovoedingsproducten, inclusief meststoffen, soepel kan verlopen.
- Ten slotte zal de Commissie haar werk op het gebied van gezamenlijke communicatie en diplomatieke hulpverlening op te voeren om de reactie van Team Europe op voedselonzekeerheid te benadrukken en te consolideren en om Russische desinformatie tegen te gaan. De EU zal blijven toezichhouden en informatiemaniplatie door Rusland tegengaan.

Beoordeling voorstel

- Nederland is positief over een gezamenlijke aanpak van deze problematiek en steunt de Commissie in maatregelen die betrekking hebben op het effectiever omgaan van nutriënten, het behouden van nutriënten in de kringloop en terugwinnen van nutriënten. Ook over het stimuleren van de productie van groene meststoffen is Nederland positief.
- De mededeling dat Europese Commissie in 2023 ook een actieplan voor het geïntegreerde beheer van nutriënten aannemen om een efficiënter gebruik van nutriënten te bevorderen, ziet Nederland als vooruitgang op dit dossier. Het kabinet is voorstander om kunstmestvervanging met producten uit dierlijke mest, die voldoen aan de RENURE-criteria, mogelijk te maken. En zal hier bij de Commissie op aandringen.

- Het kabinet is kritisch op de mogelijke inzet van de landbouwcrisisreserve van 450 miljoen euro voor dit doel, het versoepelen van staatssteunregels en het inrichten van een doorsluis van middelen van elektriciteitsproducenten naar intensieve energieverbruikers als landbouwers en meststoffenproducenten. Aangezien deze maatregelen op lidstaatniveau worden ingeregeld kunnen ze het gelijke speelveld in Europa in gevaar brengen.
- Daarnaast is het kabinet is kritisch op het voorstel voor het schrappen van importtarieven van 6,5% van twee grondstoffen (ammoniak en ureum) van stikstofhoudende meststoffen, aangezien dit niet bijdraagt aan het gebruik van lokaal beschikbare grondstoffen, recycling van reststromen en de Europese meststoffenindustrie niet stimuleert tot productie van groene meststoffen.
- Nederland is blij met de aandacht die de Commissie heeft voor de effecten van deze crisis op ontwikkelingslanden. In dat kader is Nederland voornemens om als bijdrage aan de genoemde Global Fertilizer Challenge 30 miljoen euro beschikbaar te maken voor het vergroten van de toegang van boeren in kunstmest en zaaizaad.

Kenmerk
DGA-PAV / 22567046

Krachtenveld

- In de Landbouwrap van 21 november 2022 heeft een eerste bespreking van het voorstel plaatsgevonden. Lidstaten geven aan de mededeling van de Commissie te verwelkomen, maar nog concrete maatregelen te missen.
- Verder geven verschillende lidstaten aan dat kritisch te zijn over het gebruik van de landbouwcrisisreserve en andere staatssteunmaatregelen.
- Veel landen zien mogelijkheden om meer gebruik maken van alternatieve nutriënten zoals dierlijke bijproducten, mest en bioafval wat ook bijdraagt aan een circulaire economie en roepen de Commissie op om snel met het integrale Actieplan Nutriëntenbeheer te komen.